

»Tudi mati naj pride k meni, saj gotovo ve, kje stanuje ameri-
kanska teta.«

Tinček je kakor ukopan stal in gledal za odhajajočo gospo ter
smehljaje se stiskal v peščici zaklad tepežnega dne.

Mauser Karel

Sveta noč — blažena noč

(Otroška igra v treh prizorih)

I. prizor.

(Preprosta soba. V kotu majhna miza z jasicami, ki stojijo na mahu. Tonček in
Jožek postavljata pastirce.)

Tonček (*postavlja pastirca*): Tegale, ki nosi ovčico, bom postavil
prav pred hlevček. Tako majhen je. Tvojega, Jožek, pa postavi kar
tja v kot. Saj je velik in bo ravno tako videl v votlinico.

Jožek (*vtika pastirca v mah*): Veš, Tonček, jaslice bodo letos
lepše kot lani. Več pastircev imava in tudi poslikani so lepše. In očka
je kupil srebrnega prediva. Tega natreseva po mahu, da se bo vse
lesketalo. To bo lepo, ko bova še lučko nažgala.

(*Umolkneti in vtikata pastirce.*)

Jelica (*pride skozi vrata in zleze na stol*): Joj, koliko pastircev!
(*Grabi po njih.*)

Jožek (*malo jezno*): Pusti no na miru! Le kdo te je prosil, da
pridi nagajat. Tja k peči se usedi in glej. No, si že spet zvrnila pa-
stirčka. (*Jo odrine z roko.*)

Jelica (*zleze užaljeno s stola in dene prst v usta*): Očku bom po-
vedala in ne bosta dobila srebrnega prediva. (*Se obrne proti vratom.*)

Tonček (*bolj milo*): Ne bodi sitna. Le sem pridi, samo nagajati
ne smeš. Še tri pastirčke postaviva, potem pa vsi sedemo k peči.

(*Jelica spet zleze na stol in z ročicama podpira glavo. Ko Tonček
in Jožek vse uredita, odidejo vsi k peči.*)

Tonček (*gleda v jaslice*): Ali ni lepo, Jelica? Še srebrnega pre-
diva manjka in lučke, pa bo Jezušček imel lepše kot takrat, ko je
moral ležati v hlevcu in v mrazu. Pri nas je tako gorko zakurjeno,
da ga ne bo prav nič zeblo.

Jelica (*zamišljeno*): Veš, Tonček, sploh ne vem, če bo letos Je-
zušček hotel priti na svet. Mamica mi je pravila, da je silno žalosten,

ker je vsepovsod vojska. In še mi je pravila, da so tam nekje daleč otročiči, ki so prav tako veliki kot mi, pa ne morejo delati jasic. Mnogi niti očka nimajo več, da bi jim kupil srebrnega prediva in olja za lučko.

Jožek (*glasno*): Tudi meni je pravil snoči očka o tem. Hudo mora biti. Hiše gorijo in strgani otroci hodijo po cestah in iščejo mamico in očka. In sedaj, ko je zima. Saj veš, Jelica, kako naju je zeblo takrat, ko sva šla s teto na kolodvor. Pa sva bila še lepo zavita in rokavice sva imela.

Jelica (*zamišljeno*): Zato nam je naročil gospod katehet, da moramo veliko moliti za te revčke. Jezušček da je vsemogočen in ker je majhen, ga imajo vsi radi.

Jožek (*v strahu*): In če Jezušček ne pride? Morda bo ostal kar pri tistih otročičih tam daleč in ga nič ne bo k nam. Potem ga ne bomo mogli prav nič prositi.

Jelica (*z zaupanjem*): Jezušček nas ima rad in vsako leto je prišel k nam, mi je rekla mamica. Gotovo bo prišel tudi letos. Samo moliti moramo veliko.

Tonček (*pogumno*): Gotovo nas bo uslišal in se nikjer ne bo ustavljal. Saj ve, da ga čakamo.

Jožek (*veselo*): Da bi le prišel, potem bo vse dobro! Sedaj grém še k očku po srebrno predivo, da ga razgrnemo po mahu. In lučko bom tudi prinesel. Bom hitro nazaj.

(*Odide skozi vrata in se kmalu vrne s predivom in lučko.*)

Jožek (*veselo*): Vse imam. (*Stopi k jaslicam. Jelica in Tonček stčeta za njim in vsi trije polagajo srebrne niti po mahu.*)

Jelica (*vzklikne*): Še pot do votlinice lahko napravimo. Vsa bo svetla in rad bo prišel Jezušček po njej.

(*Ko vse uredijo, si od daleč ogledujejo jaslice. Nazadnje Jožek postavi še lučko in nato se vsi trije vrnejo k peči.*)

Jožek (*z zadovoljstvom*): Lepo smo napravili. Lahko nas ima Jezušček rad. Nikjer ne bo imel tako krasno kot pri nas.

Jelica: Jaz grém zdaj še malo k mamici v kuhinjo. (*Odide.*)

Tonček (*skrivnostno*): Veš, kaj sem mislil, Jožek? Kaj pa če bi midva šla Jezuščka kar sama iskat in ga povabila k nam? Nama bi gotovo ne odrekel.

Jožek (*začudeno*): Kje pa naj ga iščeva? Sneg je zunaj in mraz. Še zašla bi nazadnje.

Tonček (*ponosno*): Jaz vem, kje je. V naši cerkvi. Gospod katehet nam je večkrat naročal, naj ga obiščemo. Sedaj gotovo ni nobenega pri Njem. Lepó ga bova prosila in gotovo bo šel z nama. Saj je nocoj sveta noč in v tej noči se godijo čudeži.

Jožek (*oklepa*): Ampak mraz je zunaj in do cerkvice je daleč. Še strah naju bo.

Tonček (*pogumno*): Kaj naju bo strah! Jaz vzamem puško, ki mi jo je prinesel Miklavž, tebi pa dam sabljo. Kdo nama potem kaj more?

Jožek: Pa pojdiva. Samo dobro se morava obleči in prav potihoma morava oditi, da naju mamica ne sliši v kuhinjo.

(*Hitro natikata suknje, ki visijo na obešalniku, nadeneta si rokavice in potegneta kapo čez ušesa. Tonček vzame puško, ki leži v kotu, Jožku pa da sabljo. Nato se tiho zmuzneta skozi vrata.*)

Zastor.

II. prizor.

(Samoten kraj. Medla luč.)

Jožek (*ves preplašen, v rokah drži sabljico*): Dolgo že hodiva, Tonček, in vendar je še daleč do cerkvice. Hudó me že zebe v roke, nog pa že skoraj ne čutim več.

Tonček (*s puško na rami*): Prav kmalu morava priti do nje. Nič se ne boj. Tudi mene že zebe, pa nič zato. Ko se vrneva z Jezuškom, bova spet na toplem. Še dobro, da sva srečno prišla do sem. Nikogar nisva srečala. Gotovo bo Jezušček sam in rad bo šel z nama. Saj mu mora biti dolgčas.

Jožek (*trudno*): A jaz sem že utrujen. Ne bom mogel več dolgo hoditi. Kaj če bi malo sedla, Tonček. Potem bi šel laže naprej. Zdaj res ne morem več.

Tonček (*že tudi malo splašen*): Sedeti ne smeva. Mraz je in še zmrzneva lahko.

Jožek (*se usede*): Res ne morem več, Tonček. Samo malo se bom odpočil. Ti se usedi poleg mene, da nama bo topleje, in čez čas bova šla naprej. Saj Jezušček bo še vedno sam. Nihče naju ne bo prehitel.

(*Tudi Tonček sede in objame bratca okrog vratu. Luč počasi medli. Ugasne in takoj znova počasi vzgoreva. Od strani godrnja glas.*)

Berač Matevž: Šentano, kako je slaba pot. Dosti ga je nanese. Hvala Bogu, da sem že blizu vasi. Dobri ljudje me bodo radi sprejeli, čeprav so težki časi in trda za vse.

(*Pride na oder in opazi dečka.*)

Berač Matevž (*glasno*): He, kaj pa vidva v tem snegu. Če gresta v vas, kar z menoj.

(*Tonček skoči splašeno kvišku, tudi Jožek se vzdrami.*)

Berač Matevž: Čigava pa sta? (*Pomaga oštati Jožku.*)

Tonček (*prestrašeno*): Selanova iz vasi. V cerkev sva hotela, pa je Jožek opešal in sva morala počivati.

Berač Matevž: V cerkev? In sedaj ponoči, ko se vsi pametni ljudje peči tiščijo. To sta pa tiča. Po kaj pa sta šla v cerkev?

Tonček: Jezuščka sva šla iskat, da bi gotovo prišel k nam. Mamica je rekla, da ga letos najbrž ne bo, ker so postali ljudje tako hudobni. Mi ga pa tako težko čakamo. In jaslice smo mu tudi že pripravili. Zbala sva se midva z Jožkom, da bi res ne utegnil priti, pa sva se odpravila, da ga poiščeva kar v cerkvi in povabiva na dom. Saj nocoj je sveta noč.

Berač Matevž (*na moč milo*): Otročiča nedolžna, lepo sta mi slila, lepo. Toda vedita, da me je sam Jezušček poslal po tej poti, da sem vaju našel. Vidva bi tu v snegu zaspala in zmrznila. Res, sam Jezušček me je poslal. Sedaj gremo skupaj na vajin dom, da rešimo očka in mamico strahu. Sam Bog ve, kako jočeta in vprašujeta za vama.

Jožek (*že malo spočit*): Ampak midva še ne greva domov. Odpočil sem se že in sedaj greva naprej. Samo pot do cerkvice nama pokažite. Nočeva priti brez Jezuščka domov.

Tonček (*junaško*): Ne greva ne. Tekla bova, da se ugrejeva, ne bojiva se pa tudi nikogar. Puško imam, Jožek pa sabljo. (*Sname puško z rame.*)

Berač Matevž (*smehljaje*): Šentano sta korajžna. Toda če vama povem, da Jezušček pride, ga vendar ne bosta šla nadlegovat.

Jožek in Tonček (*oba hkrati*): Ali za gotovo veste? Ste mar govorili z njim?

Berač Matevž: Bodita brez skrbi. Ko bo polnoč, bo stopil v vajino sobico, vesel in nasmejan, da ga tako ljubita. Z angelci bo prišel in vaju blagoslovil. In potem mu bosta razodela svoje prošnje. Gotovo vaju bo uslišal. Sedaj pa pojdimo.

(*Jožek in Tonček se še kar obotapljata.*)

Berač Matevž (*skoro jezno*): Šentana otročaja, kar po sili lezeta v nesrečo. Ali se vama nič ne smili mamica, ki joče doma in vaju čaka?

(*Ju prime za roke. Gredo počasi.*)

Jožek (*jokajoče*): Tako me zebe v noge in roke in spet sem truden.

Berač Matevž: Kaj pa si potem silil naprej?

Berač (*obrnjen k Tončku*): Kaj pa ti? Boš lahko hodil?

Tonček (*junaško*): Kar naprej. Zebe me že, zebe, pa bomo hitro stopili in se bom ogrel. Utrujen pa nisem.

Berač Matevž (*nežno Jožku*): Tebe, otrokec, bom pa v naročje vzel. (*Ga vzame v naročje.*) Roke potisni pod mojo suknjo, čeprav je malo raztrgana, da ti bo topleje, in če hočeš, lahko kar zaspiš.

(*Jožek mu nasloni glavo na rame, sabljica mu še vedno visi privezana kar z ovrico. Počasi odidejo za oder. Zadnji Tonček s puško na rami.*)

Zastor.

III. prizor.

(Soba kot v prvem prizoru. Pri peči sedi Jelica in gleda knjigo. Ropot pred vrati in v sobo štopita berač Matevž z Jožkom in Jožkova mati.)

Mati (*radostno*): Da sta le spet doma. Moj Bog, v kakšnem strahu sem bila zanju. Vso hišo sem preobrnila, on je šel še na podstrežje gledat. Vse zastonj. In sedaj smo vas srečali. Nocoj ostanete pri nas in do smrti vam ostanem hvaležna.

Berač Matevž (*zadovoljno*): Šentano, gospa, čudno je bilo. V pravem času sem ju dobil. Ravno sta sedla v sneg, da bi se odpočila. Zmrznila bi oba, prav gotovo bi zmrznila. Sam dobri Bog me je poslal tam mimo.

Tonček (*sede k peči, držeč puško v roki. Ponosno dé Jelici*): Jezušček pride. (*Udari s puško ob tla.*) Nisva prišla prav do cerkve, ker nama je ta mož povedal, da bo Jezušček o polnoči že tu. O, to bi se ti bala, ko bi šla z nama! Sama sva hodila in nikogar nisva srečala. Jaz sem ves čas držal za puško, Jožek pa za sabljo. In zeblo kako je! Nazadnje je Jožek opešal, jaz pa bi šel še na konec sveta. Nazaj grede ga je moral ta mož nositi.

(*Medtem ko Tonček govori, vzame mati Jožka v naročje in ga slači. Jožek tišči prste v usta. Oče prinese potico na krožniku. Jožek se usede k Jelici, tako da je ta v sredi. Sedaj se vsi trije na tihem menijo.*)

Oče (*veselo*): Takole Matevž. Malo prigrizka po tej poti ne bo škodilo. Do smrti sem vaš dolžnik. (*Berač Matevž se usede. Tudi oče. Tonček se medtem pri peči razpravlja.*)

Berač Matevž (*zadovoljno*): Takih otrok pa še ne. Kar naprej sta rinila, da sem ju moral skoro s silo s seboj spraviti. Rekla sta mi, da morata v cerkev po Jezuščka, ker ga sicer letos ne bo. Kar tja v nesrečo sta silila.

Oče: Kaj vse pride otrokom na misel. Tako me je skrbelo, da le kaj.

Mati (*osa srečna prisede*): Le jejte, Matevž. Kar vse praznike ostanite pri nas. Tako sem srečna, da se je vse tako lepo rešilo. Ta sveta noč mi bo ostala za vselej v spominu. Sedaj vam grem še malo čaja zavret. Bo kar hitro. (*Odide.*)

Oče: Jaz bom pa dušice poiskal za lučko. Nekam sem jih založil in mi kar ne pridejo pod roko. Potem bomo pa lučko nažgali. (*Odide.*) (*Berač Matevž odide k peči in sede med otročiče.*)

Berač Matevž: No, kako je, junaka? Je lepše tu, kajne, kakor v snegu? Ej, vidva! (*Ju gladi po laseh.*)

Jelica: Naše jaslice pogledjte, kako so lepe. Nikjer nimajo takih. In Jezuščku smo napravili srebrno pot, da bo lahko prišel v hlevček, kjer so pripravljene jaslice.

(*Vsi odidejo pred jaslice.*)

Berač Matevž (*se čudi*): Šentano, in toliko pastirčkov. Mah je tudi skoraj ves srebrn. Jej, jej, lepo bo imel Jezušček pri vas.

(*V hipu tema. Ura udarja polnoč. Vrata se neslišno odpro. Vstopi Jezušček in dva angelca. Počasi se vžiga luč.*)

Otroci (*vsii trije naenkrat*): Jezušček!

Jezušček (*tiho*): Mir vam bodi.

Otroci in berač (*ponovijo prav prisrčno, sedaj kleče*): Jezušček! (*Kratek odmor.*)

Jezušček: Blagoslavljam vas, svoj mir vam dam. (*Razprostre roke.*)

Za odrom tiha pesem svete noči, s spremljavo godala. Luč ugasuje in nazadnje so osvetljene samo še jaslice. Ko odpojo prvo kitico pesmi, pade

zastor.

